

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1233
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.9.2023/36
Karar Numarası : 2023/660
Başvuran : A.E. ve Arkadaşları
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Türkoğlu 1 No'lu Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Cebeci Mahallesi Adana Asfaltı Caddesi 158/A Türkoğlu
/Kahramanmaraş

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Ceza infaz kurumunun genel idaresine ilişkin şikayetleri ihtiva etmektedir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran ve arkadaşları özetle;

- a. Buldukları koğuşun arkadaşlarından uzak olan koğuş olduğunu,
- b. İnfaz Kurumunda kayıt alan kameraların mahrem alanları izlediğini,
- c. Covid-19 salgını süresince hijyen ürünlerine yeterli ölçüde erişemediklerini,
- ç. Açık ve kapalı görüş sürelerine riayet edilmediğini,
- d. Ampul, klozet, kapı kolu gibi eşyaları kendilerinin temin ettiğini,
- e. Soğuk havalarda sayımın bahçede yapıldığını,
- f. İnfaz Kurumundan talep ettikleri evrak için fotokopi ücreti kesintisi yapıldığını,

iddia etmektedir.

3. Muhatap Kurumdan alınan 26/12/2022 tarihli yazılı görüşte;

a. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 17'nci maddesinde yer alan "Açık ceza infaz kurumuna ayrılmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve ceza infaz kurumundan doğrudan koşullu salıvermeye dair değerlendirmede hükümlünün iyi hâlli olmadığına karar verilmesi durumunda, hükümlü hakkında yapılacak bir sonraki değerlendirme tarihi kararda açıkça belirtilir. Yeniden değerlendirme süresi altı aydan az, bir yıldan fazla olamaz. Hakkında olumsuz karar verilen hükümlü hakkında psiko-sosyal yardım servisi ile eğitim ve öğretim servisinde hazırlanan iyileştirme planı revize edilerek hükümlüye tebliğ edilir." hükmü gereğince işlemlerin yapıldığını ve yapılan tüm işlemlerin kanun ve yönetmelik kapsamında olduğunu,

b. İnfaz Kurumunda barındırılan mahpusların suç türlerine göre koğuş ayrımı yapıldığını, koğuş yerleştirme

işlemlerinin Kurumun asayışı ile Kurum personelinin güvenliği göz önünde tutularak yapıldığını,

c. Kurumda 602 adet güvenlik kamerasının olduğunu, mahrem alanlar dışında tüm alanların kamera görüş alanları içerisinde bulunduğunu, Kurumun asayiş ve güvenliği ile mahpusların asayiş ve güvenliği bakımından tüm güvenlik önlemlerinin en üst seviyede tutulduğunu,

ç. Mahpuslara suç türüne bakılmaksızın eşit mesafede yaklaşıldığını ve tüm işlemlerin titizlikle yapıldığını,

d. Mahpusların kırk beş dakika açık ve kapalı ziyaret gerçekleştirilebildiğini, terör örgütü mensubu mahpusların aynı gün farklı saatlerde görüş gerçekleştirdiği ancak aynı süre içerisinde hepsinin bir arada görüş yapmalarının fiziki yapı, kapasite ve suç türü bakımından mümkün olmadığını,

e. Kurumda sabah ve akşam olmak üzere iki defa sayım yapıldığını, kış mevsiminde ise sayımların ortak kullanım alanında gerçekleştirildiğini, havaların soğuk ve yağışlı olduğu durumlarda havalandırma bahçesinde sayım alındığı iddialarını gerçeği yansıtmadığını,

f. Kurumda, demirbaşlara zarar veren mahpusların tespiti halinde gerekli işlemleri başlatarak zararın mahpuslar tarafından karşılandığını,

g. Covid-19 salgını döneminde mahpuslara gerekli görülen maske, eldiven dezenfektan, deterjan, sabun vb. temizlik ürünlerinin tamamının Kurum bütçesinden karşılanarak tüm mahpuslara ve koğuşlara dağıtımının yapıldığını, ortak kullanım alanları ve diğer tüm alanların düzenli olarak dezenfekte işlemlerinin yapıldığını, spor sahası, ankesörlü telefon, banyo, tuvalet gibi ortak alanlarının tümünün düzenli olarak temizlendiğini ve her kullanımdan sonra dezenfekte işlemi yapıldığını,

ğ. Mahpuslara, tebliği yapılan evrakı ikinci defa istemesi, ya da herhangi bir siteden ve arşivden temin edilerek kendilerine verilmesini istedikleri durumda ekstra evraklar için fotokopi ücret kesintisi yapıldığını, belirtmiştir.

3. Başvurandan, 13/1/2023 tarihinde yazılı görüşü talep edilmiş başvuran tarafından ilgili yazıya herhangi bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

5. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında: "özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği" hükme bağlanmıştır.

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre; "Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

7. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre: "Özgürlüğünden mahrum

birakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

8. Anayasa Mahkemesine göre; hükümlü veya tutuklular (mahpuslar), Anayasa'nın 19'uncu maddesi kapsamında hukuka uygun bir mahkûmiyet kararına bağlı olarak tutma şeklinde değerlendirilebilecek kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı dışında (AYM, *İbrahim Uysal*, B. No: 2014/1711, 23/7/2014, para. 29-33) Anayasa'nın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına genel olarak sahiptirler. Bununla birlikte cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda sahip oldukları haklar sınırlanabilir.

9. Başvuran ve arkadaşları sayımın soğuk havalarda bahçede yapıldığını iddia etmektedir. Muhatap Kurum bu iddiaların gerçeği yansıtmadığını sayımların kamera ile kayıt altına alınarak ortak kullanım alanında yapıldığını belirtmiştir.

10. Başvuru dilekçesinde, Covid-19 sürecinde hijyen ürünlerine erişiminin yetersiz olduğunu iddia etmiştir. Kurumumuz tarafından 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde geçen; "İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak." ifadesi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) görevi kapsamında 29/07/2021 tarihinde Kuruma düzenlenen ziyaret kapsamında hazırlanan Raporda; "*Kurum İdaresi tarafından, pandemi sürecinde Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu'nun ceza infaz kurumlarına ilişkin tavsiye kararlarına uygun olarak iş ve işlemlerin yürütüldüğü belirtilmiştir. Bu kapsamda; Kuruma girişte herkesin ateş ölçümlerinin yapıldığı, ortak yaşam alanlarında mahpusların kullanımına yönelik dezenfektanların temin edildiği, ücretsiz ve düzenli olarak maske ve eldiven dağıtıldığı, Kurum dışına gereken durumlarda sağlık önlemleri çerçevesinde mahpusların Kuruma giriş ve çıkışlarının yapıldığı, mahpusların Kuruma ilk girişlerinde veya hastane, mahkeme vb. yerlerden dönüşlerinde 14 günlük karantina tedbirinin uygulandığı ve ortak kullanım alanlarının düzenli olarak dezenfekte edildiği ifade edilmiştir.*" (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), Kahramanmaraş Türkoğlu 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyaret Raporu, Rapor No:2022/37, Ankara, 2022, s.8-9) tespitine yer verilmiş bu hususta bir eksiklik Rapor'da tespit edilmemiştir.

11. Öte yandan başvuru dilekçesinde tutuldukları koğuştta, avluda ve ortak alanda kamera ile izlendiklerini ve mahremiyetlerinin ihlal edildiğini iddia etmişlerdir. Kurumumuzun ziyareti neticesinde hazırlanan mezkûr Raporda kamera kayıtlarının incelendiği belirtilmiş ve yalnızca yumuşak odanın tuvaletini kayıt altına alan kameranın mahremiyeti ihlal edecek nitelik teşkil ettiği belirtilerek Kuruma yumuşak odalarda bulunan tuvalet alanının mahremiyetinin sağlanmasına yönelik tavsiyede bulunulmuştur. Ayrıca avlu, koğuş ve ortak alanlara ilişkin mahremiyetin ihlalini teşkil edecek bir tespit bulunulmamıştır (TİHEK, Kahramanmaraş Türkoğlu 1 No'lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyaret Raporu, para.23,62).

12. Başvuran ve arkadaşları, başvuru dilekçesinde ayrıca açık ve kapalı görüşün mevzuata uygun gerçekleştirilmediğini iddia etmiştir. Bu iddiaya ilişkin muhatap Kurum cevabında "14/9/2021 tarih ve 31598 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik'te hükümlü/tutukluların görüş süresi yarım saatten az bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez ve görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir dendiği, ilgili Yönetmelik gereğince Kurumumuz, İdare ve Gözlem Kurulunun 28/6/2022 tarih ve 2022/5044 sayılı kararı ile ziyaret sürelerinin kırk beşer dakika olarak

belirlendiği” ifade edilmiştir. Bu görüş ile birlikte Kuruma yapılan ziyaret neticesinde hazırlanan Raporda: “...açık ve kapalı görüş yapma hakkı konusunda mevzuat doğrultusunda hareket edildiği, yine telefonla görüşme imkânının da kanun ve yönetmeliklerce belirlenen esaslar doğrultusunda gerçekleştirildiği” bilgisine yer verilmiştir (TİHEK, Kahramanmaraş Türkoğlu 1 No’lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Ziyaret Raporu, para.55).

13. Başvuran ve arkadaşları, fotokopi ücreti olarak yapılan kesintiden şikayetçi olmuştur. Muhatap Kurum mahpuslara tebliği yapılan evrakın ikinci defa istenmesi veya herhangi bir siteden arşivden temin edilerek talep edilmesi durumunda fotokopi ücreti kesintisi yapıldığını belirtmiştir. Ayrıca başvuran ve arkadaşları ampul, kapı kolu vb. ürünleri kantinden kendilerinin temin ettiklerini belirtmiştir. Bu hususta muhatap Kurum, Kurum araç ve gereçlerine mahpuslar tarafından zarar verilmesi durumunda zararın mahpuslar tarafından karşılandığını belirtmiştir.

14. Son olarak başvuran ve arkadaşları, koşullarının arkadaşlarından uzak yerde bulunduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurum, tüm mahpusların suç türleri ve adli örgüt ve terör örgütü türlerine göre bir ayırım yapılarak koşu yerleştirme planlamasının yapıldığı, bu planlamalar yapılırken öncelikle Kurum asayiş ve güvenliğinin, Kurum personellerinin güvenliğinin, diğer mahpusların asayiş ve güvenliğinin göz önünde bulundurulduğu ifade edilmiştir.

15. Sonuç olarak; başvuranın dilekçesinde yer alan bulunduğu Kurumun genel idaresine ilişkin şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmiştir. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 67’nci maddesine göre; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/9/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye